

Posudek bakalářské práce

CHYTIL, Petr: *Současné eucharistické modlitby Církve československé husitské. Rozbor struktury inspirovaný liturgickou obnovou západních církví.* Univerzita Karlova v Praze. Evangelická teologická fakulta, 2006.

Autor posudku: Mgr. PAVEL KOLÁŘ, M.T.S.

Práce pana kolegy Petra Chytila *Současné eucharistické modlitby* je vedle bakalářské práce Miloše Felleri *Návrh reformy liturgie Církve československé husitské* (2004) dalším příspěvkem studentů IES při ETF UK v Praze k diskusi o možnostech reformy stávající *Liturgie Dr. Karla Farského*, která tvoří základ liturgického a duchovního života v ČČSH. Obě práce jsou spřízněny nejen tématem, ale rovněž zvolenou metodou. Příspěvek P. Chytila tak vykazuje obdobně klady i zápory zvoleného přístupu.

P. Chytil svou práci po úvodu přehledně rozvrhl do tří základních kapitol, v nichž se zabývá historickými prameny křesťanské anafory, reformou eucharistické modlitby v anglikánském společenství (zejména v *Anglican Church in Canada*) a kritickým rozbořem struktury eucharistické modlitby v současné liturgii ČČSH. Pátá kapitola je pak předběžným návrhem modelové struktury pro reformu eucharistické modlitby v liturgii ČČSH, který těží z výsledků kritické komparační práce v předchozích kapitolách. Práce je doplněna názornými (ačkoli místy matoucími) komparačními tabulkami a opatřena dobře zpracovaným poznámkovým aparátem. Bibliografie přehledně odráží primární i sekundární literaturu, kterou autor užil při zpracování zvoleného tématu. Předpokládám, že při zpracování bibliografických údajů i poznámkového aparátu se P. Chytil držel předpisu ETF UK.

Druhá kapitola, věnovaná historickým pramenům křesťanské anafory, odráží zejména ve svých závěrech použitou literaturu, jíž jsou zejména dvě studie doc. Františka Kunetky *Židovské kořeny a Eucharistie v křesťanské antice*. Zřetelné je to mimo jiné v autorově jednoznačné preferenci *anamneticko-epikletické* struktury pro výstavbu eucharistické modlitby (preferenci mající svého zastánce v analytické práci *Cesare Girauda*, ze které vychází pan doc. Kunetka ve svých studiích) i v jeho posuzování např. *Didaché*. Pohled na posuzované období i autorovy závěry by doznaly jisté změny, pokud by se seznámil s posledními pracemi P. F. Bradshawa, které jsou nejen velmi opatrné v otázce strukturálního vztahu mezi křesťanskými anaforami a liturgickými modlitbami raného judaismu, ale kladou také důraz na pluralitu liturgické praxe církve (církví) od 2. stol. po Kr. do poč. 4. stol. po Kr., která nabádá k opatrnosti při úsudcích o „apoštolském“ či „raně křesťanském“ vzoru křesťanské anafory. Je velmi pravděpodobné, že žádný podobný unifikovaný vzor v počátcích křesťanství neexistoval, ba naopak byl až důsledkem určité ekleziální politiky od 4. stol. po Kr.

V práci podobného typu a rozsahu, jakou je bakalářská práce, musí autor jistě volit pouze určité reprezentativní prameny, jimiž chce zdůvodnit své závěry. Postrádám však zřetelnější stručné zdůvodnění, proč autor volil právě prameny jím zmiňované.

Vliv autorova přesvědčení, které nabyl ze studia sekundární literatury (Kunetka, Holeton), se projevil i v jeho diskusi o reformě eucharistické modlitby v anglikánském společenství. Znovu by ke střízlivějšímu zhodnocení zásad této reformy přispělo studium knih P. F. Bradshawa (a jeho žáka A. McGowana), v nichž Bradshaw na základě pramenného materiálu zpochybňuje tezi *G. Dixe* o *seven-fold* a následně pak *four-fold pattern* raně

křesťanského slavení eucharistie. Podle Bradshawa jde v této tezi o historicko-teologickou konstrukci, kterou nelze z pramenů dovodit. Nicméně knihy, ze kterých P. Chytil čerpal, vyšly dříve než studie Bradshawovy, proto se v nich jeho poznatky a závěry nemohly odrazit. Právě na pozadí jejich analýz vysvětluje, že liturgické reformy (a spolu s nimi i reforma eucharistických modliteb) vycházejí ze zcela určitých *teologických* rozhodnutí a z *kritického* vztahu k praxi raně křesťanských společenství.

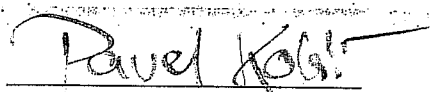
Z předešlých kritických poznámek k práci P. Chytila, jak doufám, vysvětluje, že *jakákoli autentická reforma liturgického života není možná bez kritické a teologické práce s původními prameny, kterou musí podstoupit každé společenství, jež o reformu svého liturgického života usiluje*. Ačkoli se lze reformami, které již jiná křesťanská společenství podstoupila, inspirovat, nelze podle mého přesvědčení vlastní reformu uskutečnit pouhým navázáním na jejich výsledky a převzetím jejich plodů (v tom se liší liturgická reforma od povahy vědecké práce, alespoň do jisté míry) P. Chytil si je však tohoto omezení své práce vědom, jen postrádám jeho zřetelnější formulaci.

Čtvrtá kapitola je pak věnována popisu a analýze liturgických modliteb při slavení večeře Páně v CČSH. P. Chytil projevil dobrou obeznámenost s liturgickými texty CČSH i *Anglican Church of Canada*. Velmi správně postřehl, že komparace jejich liturg. textů naráží na skutečnost, že liturg. texty CČSH vycházejí a navazují na jinou tradici (nereformované římské *Ordo missae*) než angl. liturg. texty eucharistických modliteb (což se projeví v poněkud matoucí *tabulce č. 4*, str.32-34 a jejím komentáři). Rovněž správně vyhodnotil kritická místa současných verzí *Liturgie Dr. Karla Farského* (zastřenost struktury „bohoslužby slova“ i přerývaná struktura liturgické modlitby večeře Páně s jejím přetrvávajícím důrazem na „slova ustanovení“). Jeho postřehy zřetelně ukazují k nezbytnosti nikoli vnějšího, ale *vnitřního* kritického posouzení této tradice CČSH, které je nezbytným předpokladem jakékoli její reformy.

Návrh reformované struktury anafory pro slavení eucharistie v CČSH, který je obsahem páté kapitoly, je promyšleným, ale zároveň v jistém smyslu mechanickým pokusem se všemi jeho klady i zápory, jichž si je však autor plně vědom.

Dosavadní kritické poznámky k práci, v nichž jsem se soustředil spíše na obecné otázky vyvolané předkládanou prací, však nesmí zastířit skutečnost, že P. Chytil projevil všechny schopnosti, které má bakalářská práce ukázat. Autor pracoval odpovědně s primárními i sekundárními prameny, projevil dobrého kritického ducha, postřehl základní problémové okruhy spojené s liturgií CČSH v kontextu současného liturgického a teologického bádání, měl odvalu k samostatným, studiem podloženým závěrům i vědomí mezi svého přístupu. Nedostatky v předložené práci jdou ve značné míře na vrub obtížné dostupnosti novější cizojazyčné literatury i absenci nového kritického zhodnocení dosavadních liturgických pramenů a textů CČSH. Nezbyvá než doufat, že velmi dobrá bakalářská práce P. Chytila bude jedním z impulsů k této tolik potřebné práci.

Práci doporučuji k její obhajobě a navrhuji známku velmi dobře (2).

Mgr. Pavel Kolář, M.T.S.
HTF UK